

Fantasioonderzoek

RGOc-Symposium

dinsdag 1 december 2009
GGZ Drenthe, 'de Brink'
Assen

Agna Bartels

Inhoud

- Achtergrond
- Opzet 1^e meting
- Resultaten 1^e meting
- Opzet follow-up studie
- Eerste resultaten follow-up studie
- Voorlopige conclusies

Achtergrond

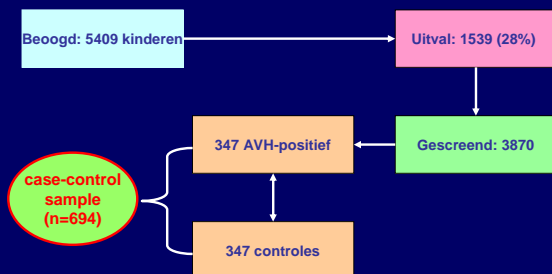
- Prevalentie stemmenhoren volwassenen: 10-15%
- Prevalentie stemmenhoren kinderen: 8-16% (≥ 9 jaar)
- Gehoorshallucinaties risicofactor voor psychotische stoornissen, vooral in samenhang met:
 - psychologische – en gedragsproblemen
 - pre- and perinatale complicaties en vertraagde ontwikkeling
- Zoeken naar vroegtijdige markers voor psychopathologie

Opzet 1^e meting

- 2002/2003
- controle van gezichtsvermogen en gehoor door de GGD (in groep 4)
- in de provincie Groningen (ca. 550,000 inwoners)

Inclusie 1^e meting

Data 1^e meting

- Screeningsvraag (bij 3870 kinderen)
- Stemmenvragenlijst met 16 items (de Auditory Vocal Hallucination Rating Scale, Jenner & Van de Willige, 2002)

Case-control groep (694)

- Consultatiebureaudossiers
- Gedragsvragenlijst, de Child Behaviour Checklist (CBCL; Achenbach, 1991)

Resultaten 1^e meting

- Eenjaarsprevalentie: 9%
- Meerderheid: weinig lijden of verstoring dagelijks leven
- Echter: 15% aanzienlijke lijdensdruk en 19% ernstige interferentie met denken
- 60% geen controle over de stemmen
- Meisjes meer negatieve emotionele impact en meer angst dan jongens
- Stadskinderen:
 - meer interferentie met denken
 - vaker een externe verklaring voor hun stemmen
 - vaker meer stemmen en door elkaar
- Meeste ouders onwetend van stemmenhoren kind (87%)

Resultaten 1^e meting (2)

Consultatiebureaugegevens: n = 476 (69%)

- Van 240 stemmenhorende en 236 controlekinderen
- Infectie moeder tijdens zwangerschap (OR = 2.07, 95% CI 1.04-4.05)
- Fijne motoriek (OR = 1.22, 95% CI 1.02-1.46)
- Geen verband met ernst van stemmenhoren

Resultaten 1^e meting (3)

423 door ouders ingevulde gedragsvragenlijsten (61%)

- Van 207 stemmenhorende en 216 controlekinderen
- 'Ernstige' stemmenhoorders verschilden van 'milde' stemmenhoorders en controlekinderen op de schaal 'psychosomatische klachten' (OR 1.25, 95% CI 1.03-1.52)

Resultaten 1^e meting (4)

- (i) Meisjes rapporteerden meer angst door stemmen dan jongens
- (ii) Stadskinderen: meer interferentie met denken vaker een externe verklaring voor hun stemmen vaker meer stemmen en door elkaar dan plattelandskinderen
- (iii) 'Ernstige' stemmenhoorders verschilden van 'milde' stemmenhoorders en controlekinderen op de schaal 'psychosomatische klachten'

Publicatie in British Journal of Psychiatry

Bartels-Velthuis AA, Jenner JA, Van de Willige G, Van Os J and Wiersma D. Prevalence and correlates of auditory vocal hallucinations in middle childhood. *British Journal of Psychiatry* (in press).

Vervolgonderzoek 2007/2008

- 605 ouders informed consent voor vervolg (= 87%)
- Kinderen nu 12/13 jaar

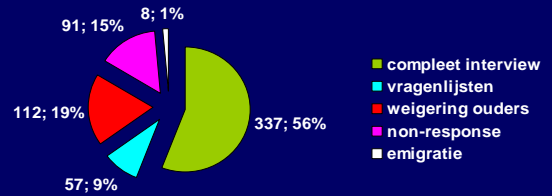
Onderzoeksvragen:

- In hoeverre zijn de stemmen gebleven?
- Nieuwe incidentie?
- Ernst van stemmenhoren voorspellend voor continuering?
- Relatie stemmenhoren en gedrag na 5 jaar?
- Verschil tussen jongens en meisjes?

Meer onderzoeksvragen

- relatie traumatische en nare gebeurtenissen en stemmenhoren
 - 25 negatieve gebeurtenissen in de afgelopen twee jaar met de subjectief ervaren last (TRAILS)
 - het aantal nare gebeurtenissen dat een kind heeft meegemaakt en de ervaren impact, in drie perioden: 0-5, 6-11 en 12-13 jaar (TRAILS)
 - zes traumatische gebeurtenissen lifetime (zoals chantage, seksuele intimidatie etc.)
- relatie stemmenhoren en sociale cognitie

Inclusie follow-up na 5 jaar

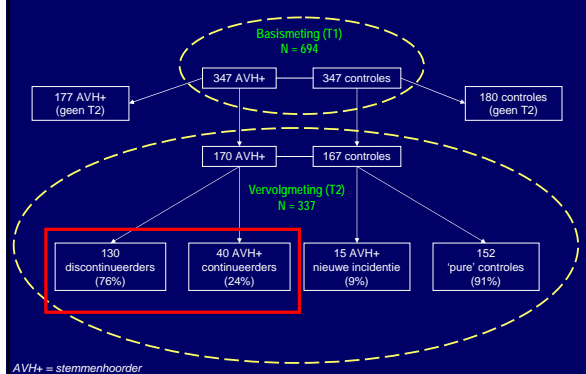

Kenmerken van de kinderen in het vervolgonderzoek (n=337), in percentages

Gem. leeftijd: 13.1 jaar (SD 0.5; range 12.0-14.5)

Schoolniveau	lager: 48	hoger: 52	
Stedelijkheid	landelijk: 59	matig sted.: 30	stedelijk: 11
Religiositeit	niet religieus: 43	religieus: 57	
Gezinsinkomen (netto)	laag: 33	middel: 44	hoog: 23
Opl.niveau vader	laag: 26	middel: 36	hoog: 38
Opl.niveau moeder	laag: 24	middel: 39	hoog: 37

Stroomdiagram (dis)continueren stemmenhoren na 5 jaar

AVH+ = stemmenhoorder

Continueerders vs discontinueerders

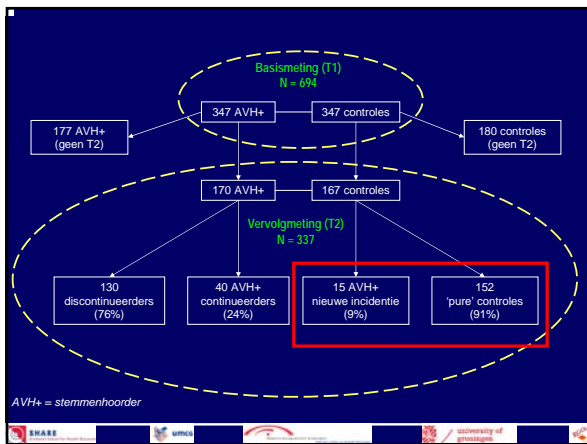
De continueerders

- behoorden op T1 in 40% van de gevallen tot de ernstige stemmenhoorders
- hadden op T1 meer denk- en aandachtsproblemen
- zaten op T2 vaker op een lager schoolniveau en toonden meer delinquent gedrag
- waren vaker religieus gezind
- toonden op T2 meer psychosomatische klachten, meer angst/depressie en meer denkproblemen
- rapporteerden meer last van negatieve gebeurtenissen, meer (impact door) nare gebeurtenissen in de perioden van 0-5, 6-11 en 12-13 jaar en hadden meer traumatische gebeurtenissen in hun leven meegemaakt.

Sexeverschillen

Binnen de continueerders (18 jongens/22 meisjes)

- hadden meisjes op T2 vaker psychosomatische klachten

Nieuwe stemmenhoorders vs controles

De nieuwe stemmenhoorders

- waren vaker religieus gezind
- toonden op T2 meer psychosomatische klachten, meer angst/depressie en meer denkproblemen
- rapporteerden meer last van negatieve gebeurtenissen, meer (impact door) nare gebeurtenissen in de perioden van 0-5, 6-11 en 12-13 jaar en hadden meer traumatische gebeurtenissen in hun leven meegemaakt.

... en verder ...

- combinatie hoge ernstscore én hoge score op 3 vragen naar waanachtige symptomen
 - Hebben andere mensen jouw gedachten ooit gelezen?
 - Heb jij ooit boodschappen via tv of radio ontvangen die alleen voor jou bedoeld waren?
 - Heb jij ooit gedacht dat mensen jou achtervolgden of bespioneerden?
- 13 kinderen HR (8 meisjes en 5 jongens)
- 40% van de 'nieuwe' stemmenhoorders is HR (n=6)
- 17% van de continueerders is HR (n=7)
- HR-kinderen vaker afkomstig van platteland
- **meer analyses noodzakelijk!**

Voorlopige conclusies

- De 5-jaarsincidentie van stemmenhoren is 9%
- 24% van de stemmenhoorders bleef in de periode van vijf jaar na de eerste meting stemmen horen
- Er is een verband tussen stemmenhoren en psychosomatische klachten, angst/depressie, denkproblemen en religieus gezind zijn
- Meisjes hadden meer psychosomatische klachten
- De continueerders behoorden op T1 in 40% van de gevallen tot de groep ernstige stemmenhoorders
- Het meemaken van nare/traumatische gebeurtenissen houdt verband met het houden of krijgen van stemmen

Ten slotte

- 5 keer is de GGD op de hoogte gebracht van door de interviewsters aangetroffen problematiek
- dank aan de subsidiegevers:
Stichting tot Steun VCVGZ, Stichting Open Ankh, Universiteit Maastricht, Bendorfonds, Rob Giel Onderzoekcentrum
- dank aan alle interviewsters
- dank aan alle ouders en kinderen!

Dank voor uw aandacht! Vragen?

a.a.bartels@med.umcg.nl

Universitair Medisch Centrum Groningen, Rijksuniversiteit Groningen
 prof. dr. Durk Wiersma, dr. Jack Jenner, drs. Gerard van de Willige, drs. Agna Bartels
 Universiteit Maastricht
 prof. dr. Jim van Os
 GGD
 drs. Aaltje Tjoelker